

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

Ресстр № 6511 від 09.09.2015

Дзюбіна К.О., Григор'єв О.Ю., Льовкін Г.Г.

МІЖНАРОДНИЙ ТУРОПЕРЕЙТИНГ
(практичний аспект)

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання лабораторних робіт
для студентів спеціальності
8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»
усіх форм навчання

Затверджено на засіданнях

кафедри
зовнішньоекономічної та митної діяльності
Протокол № 1 від 26.08.2015 р.

науково-методичної ради
навчально-наукового інституту економіки і
менеджменту
Протокол № 1 від 28.08.2015 р.

Львів – 2015

Міжнародний туроперейтинг: методичні вказівки для виконання лабораторних робіт з дисципліни «Міжнародний туроперейтинг» для студентів спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» усіх форм навчання / Укл.: ст. викл. Дзюбіна К.О., ст. викл. Григор'єв О.Ю., к. вет. н., доц. Льовкін Г.Г. - Львів: Національний університет «Львівська політехніка». - Видавничий центр ІНЕМ, каф. ЗМД. - 2015. – 29 с.

Укладачі

Дзюбіна К.О., ст. викл.

Григор'єв О.Ю., ст. викл.

Льовкін Г.Г., к. вет. н., доц.

Відповідальний за випуск

Мукан О.В., канд. екон. наук, доц.,

Рецензенти

Петришин Н.Я., канд. екон. наук, доц.,

Дзюбіна А.В., канд. екон. наук, доц.

© Дзюбіна К.О., Григор'єв О.Ю., Льовкін Г.Г., 2015

Зміст

Зміст	3
Завдання для виконання лабораторних робіт.....	5
Лабораторна робота № 1	5
«Пошук інформації в Інтернет, знайомство з структурою і змістом порталів, пов'язаних зі здійсненням міжнародної туристичної діяльності».....	5
Лабораторна робота № 2	5
«Нормативно-правове забезпечення міжнародної туристичної діяльності»	5
Лабораторна робота № 3	6
«Аналізування обсягів міжнародних туристичних послуг»	6
Лабораторна робота № 4	7
“Аналізування міжнародного ринку туристичних послуг за показниками чисельності та складу населення”	7
Лабораторна робота № 5	9
“ Аналізування міжнародних туристських потоків. Частина 1”	9
Лабораторна робота № 6	10
«Статистика міжнародних туристських потоків. Частина 2»	10
Лабораторна робота № 7	11
“Аналізування наданих туристичних послуг”	11
Лабораторна робота № 8	12
“ Аналізування доходів від міжнародної туристичної діяльності ”.....	12
Лабораторна робота № 9, 10	13
“ Аналізування туристичних витрат”	13
Лабораторна робота № 11, 12	14
«Розроблення екскурсійного обслуговування міжнародного туру»	14
Лабораторна робота № 13	16
«Формування ціни на міжнародний туристичний продукту»	16
Лабораторна робота № 14	19
«Проектування міжнародного туристичного туру»	19
Вимоги до змістовного наповнення звіту про виконання лабораторної роботи	21
Структура звіту.....	21
Оформлення звіту.....	23
ДОДАТКИ.....	25
Додаток А.....	25
Перелік країн порівняння (КП).....	25
Додаток Б	26
Перелік теоретичних питань	26
Додаток В.....	27

Загальні положення

Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт

Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни “Міжнародна економічна статистика” містять загальні вимоги до підготовки роботи, структуру роботи, завдання до виконання роботи, а також методичні рекомендації.

Метою виконання лабораторних робіт є засвоєння набутих теоретичних знань.

Лабораторні роботи виконуються і оформляються на стандартних аркушах форматом А4 з використанням персонального комп'ютера.

Варіант роботи встановлюється за порядковим номером студента у списковому складі групи. Країну порівняння обирають за порядковим номером студента (додаток А).

Робоча навчальна програма наведена в додатку В.

Структура звіту з лабораторної роботи

Структура звіту:

- Титульний аркуш
- Зміст
- Висновки
- 1.Розрахунок статистичних показників
- 2.Побудова моделей
- 3.Графічний аналіз
- 4.Зведена порівняльна таблиця
- Додатки (вхідні дані)
- Література

Посилання на інформаційні джерела слід наводити по тексту, а також до кожної таблиці і кожного графіку.

Висновки до лабораторної роботи

Висновки охоплюють матеріал, наведений у п.1,2,3,4 звіту з лабораторної роботи.

Висновки повинні містити стислий порівняльний аналіз статистичних показників, економічно-статистичних моделей та опис графіків обох країн з використанням даних зведеної порівняльної таблиці.

Завдання для виконання лабораторних робіт

Лабораторна робота № 1

«Пошук інформації в Інтернет, знайомство з структурою і змістом порталів, пов'язаних зі здійсненням міжнародної туристичної діяльності»

1. Завдання на виконання

Навести характеристику порталів, пов'язаних зі здійсненням міжнародної туристичної діяльності. Зокрема проаналізувати сайти державних установ, статистичних порталів тощо. Мінімальна кількість порталів, які необхідно дослідити – 20 шт. (5 з них в редакції 2015 р.). Цей розділ контрольної формою наведеною в табл.1.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи.

Таблиця 1

Аналізування державного регулювання конкурентоспроможності підприємства

№ з/п	Назви порталів	Питання, які висвітлюються
1.		
2.		
...	...	...

Лабораторна робота № 2

«Нормативно-правове забезпечення міжнародної туристичної діяльності»

1. Завдання на виконання

Навести характеристику заходів регулювання міжнародної туристичної діяльності, які застосовуються по відношенню до підприємства. Зокрема проаналізувати нормативно – правові акти. У цьому розділі виконують аналіз законів, постанов, інструкцій, указів та інших розпорядчих документів за досліджуваною проблемою. Розкривається розуміння цієї бази, необхідність, доцільність окремих документів, проблеми їх застосування. Мінімальна кількість джерел, які необхідно дослідити – 10 шт. (5 з них в редакції 2015р.). Цей розділ контрольної формою наведеною в табл.2., 3.

Таблиця 2

Аналізування Нормативно-правове забезпечення міжнародної туристичної діяльності: аналізування вітчизняного законодавства

№ з/п	Назви нормативно-правових актів	Питання, які висвітлюються в нормативно-правових актах досліджуваної теми
1.		
2.		
...	...	...

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи.

Таблиця 2

Аналізування Нормативно-правове забезпечення міжнародної туристичної діяльності: аналізування міжнародного законодавства

№ з/п	Назви нормативно-правових актів	Питання, які висвітлюються в нормативно-правових актах досліджуваної теми
1.		
2.		
...	...	...

Лабораторна робота № 3 «Аналізування обсягів міжнародних туристичних послуг»

1. Завдання на виконання

1.1 За даними про обсяги зовнішньої торгівлі товарами за періоди 2001-2008 рр. розрахувати такі показники:

- розрахувати індивідуальний індекс середніх цін базового товару за вказаний період часу;
- індекс цін за розділами зовнішньоекономічної діяльності у відповідності до аналітичних груп;
- зведений індекс цін експорту імпорту;
- здійснити розрахунок базисних та ланцюгових індексів;
- розрахувати індекс “умов” зовнішньої торгівлі між країнами.

1.2 З урахуванням статистичних даних за період (t-8; t) років побудувати економетричні моделі для таких показників:

- трендову модель обсягів зовнішньоекономічної діяльності;
- трендову модель індексів фізичного обсягу експорту та імпорту;
- з врахуванням індексу “умов” зовнішньої торгівлі розрахувати прогнозне значення.

1.3 Побудувати графіки:

- структури обсягів експорту та імпорту за останні два останні роки;
- індексів експорту та імпорту базових товарів та зального індексу “умов” зовнішньої торгівлі між країнами.

1.4 Проаналізувати стан і динаміку експорту та імпорту України та країни порівняння, здійснити порівняльний аналіз.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи

2.1 Зміст показників наведено у таких джерелах:

1. Статистика /За ред. Р. Фещура: Львів, “Інтелект-Захід”, 2003.—576 с.;
2. Методологічні положення статистики зовнішньої торгівлі України товарами, Наказ Держкомстату України;
3. Методологічні положення розрахунку індексів середніх цін, фізичного обсягу та умов торгівлі у зовнішній торгівлі товарами, Наказ Держкомстату України;

2.2 Вхідні дані для розрахунків показників і побудови моделей містяться на офіційному сайті Держкомстату України (www.ukrstat.gov.ua).

2.3 Побудову графіків та економетричних моделей здійснюють з допомогою програмних засобів Excel або Statistica.

2.4 Усі відносні показники розраховують з точністю до четвертого десяткового знаку і вимірюються у тих величинах, які обумовлені Методологічними положеннями.

2.5 Розрахунок статистичних показників виконують у табличній формі з наведенням проміжних результатів. Для порівняльного аналізу використовують табличне представлення даних.

Лабораторна робота № 4

“Аналізування міжнародного ринку туристичних послуг за показниками чисельності та складу населення”

1.Завдання на виконання

1.1 За даними про чисельність та склад населення України і країни порівняння за період [Т-7; Т-2] років, де Т – поточний рік, необхідно розрахувати такі показники:

- абсолютні прирости населення;
- середню чисельність населення;
- темпи зміни чисельності населення;
- темпи приросту чисельності населення;
- середній темп зміни чисельності населення;
- коефіцієнти навантаження однієї статті іншою (на Т-2 рік);
- вік балансування (на Т-2 рік);
- середній модельний, медіанний вік (на Т-2 рік);

- загальний коефіцієнт демографічного навантаження за методикою ООН (на Т-2 рік);
- коефіцієнт старіння населення “зверху” (на Т-2 рік).

1.2 З урахуванням статистичних даних за період [Т-7; Т-2] років побудувати трендові моделі для таких показників:

- чисельності населення;
- коефіцієнтів народжуваності населення;
- коефіцієнтів смертності населення.

1.3 Побудувати графіки:

- темпів приросту чисельності населення;
- чисельності населення (емпіричну і теоретичну лінії);
- коефіцієнтів народжуваності населення (емпіричну і теоретичну лінії);
- коефіцієнтів смертності населення (емпіричну і теоретичну лінії);
- стативо-вікові піраміди населення України та країни порівняння.

1.4 Проаналізувати стан і динаміку чисельності населення України та країни порівняння. Зробити порівняльний аналіз даних.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи.

2.1 Зміст показників стану і динаміки населення наведено у таких джерелах:

1. Статистика /За ред. Р. Фецура: Львів, “Інтелект-Захід”, 2003.—576 с.
2. Методологічні положення щодо статистичного аналізу чисельності та складу населення. Наказ Держкомстату України від 13.12.2006 р. №602
3. Пальян З.О. Демографічна статистика.—К.: КНЕУ, 2003.—132 с.

2.2 Вхідні дані для розрахунків містяться на офіційному сайті Держкомстату України (www.ukrstat.gov.ua).

2.3 Побудову графіків та трендових моделей здійснюють з допомогою програмних засобів Excel або Statistica.

2.4 Усі коефіцієнти розраховують з точністю до третього десяткового знаку. Якщо показник виражений у відсотках чи проміле – до першого десяткового знаку.

2.5 Розрахунки статистичних показників виконують у табличній формі з наведенням проміжних результатів. Для порівняльного аналізу використовують табличне представлення даних.

Лабораторна робота № 5

“ Аналізування міжнародних туристських потоків. Частина 1”

1. Завдання на виконання

1.1 За даними про чисельність економічно активного населення України та країни порівняння за період Ст-8; т.3 років, де т – поточний рік, розрахувати такі показники:

- рівень економічної активності населення;
- рівень безробіття населення (за методологією МОП);
- рівень безробіття чоловіків (за методологією МОП);
- рівень безробіття жінок (за методологією МОП).

1.2 З урахуванням статистичних даних за період Ст-8; т.3 років. побудувати економетричні моделі для таких показників:

- трендову модель для чисельності економічно активного населення;
- трендову модель для рівня безробіття населення;
- АОВ-модель для встановлення впливу статевої ознаки на рівень безробіття.

1.3 Побудувати графіки:

- чисельності економічно активного населення (емпіричну і теоретичну лінії);
- рівня безробіття населення (емпіричну і теоретичну лінії);
- АОВ-моделі.

1.4 Проаналізувати динаміку економічно активного населення, рівня зайнятості населення, рівня безробіття, виявити вплив статевої ознаки на рівень безробіття. Зробити порівняльний аналіз отриманих результатів для обох країн.

1.5 Розрахувати прогностичні значення рівня безробіття населення на (т + 1) рік. за трендовими моделями та порівняти ці значення із статистичними даними. Визначити абсолютну і відносну похибку прогнозу та вказати на причину виникнення похибки.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи

2.1 Зміст показників економічної активності населення наведено у таких джерелах:

1. Статистика /За ред. Р. Фецура: Львів, “Інтелект-Захід”, 2003.—576 с.
2. Методологічні положення класифікації та аналізу стану економічно активного населення, Наказ Держкомстату України від 29.02.2000 р. №74

2.2 Вхідні дані для розрахунків показників і побудови моделей містяться на офіційному сайті Держкомстату України (www.ukrstat.gov.ua).

2.3 Побудову графіків та економетричних моделей здійснюють з допомогою програмних засобів Excel або Statistica.

2.4 Усі показники розраховують з точністю до першого десяткового знаку і вимірюються у тих величинах, які обумовлені в Методологічних положеннях.

2.5 Розрахунок статистичних показників виконують у табличній формі з наведенням проміжних результатів. Для порівняльного аналізу використовують табличне представлення даних.

Лабораторна робота № 6 **«Статистика міжнародних туристських потоків. Частина 2»**

1. Завдання на виконання

1.1 За даними про чисельність та склад туристів України і країни порівняння за період [Т-7; Т-2] років, де Т – поточний рік, необхідно розрахувати такі показники:

- абсолютні прирости туристів;
- середню чисельність туристів;
- темпи зміни чисельності туристів;
- темпи приросту чисельності туристів;
- середній темп зміни чисельності туристів;
- коефіцієнти навантаження однієї статті іншою (на Т-2 рік);
- вік балансування (на Т-2 рік);
- середній модельний, медіанний вік (на Т-2 рік).

1.2 З урахуванням статистичних даних за період [Т-7; Т-2] років побудувати трендові моделі для таких показників:

- чисельності туристів, які приїжджають в Україну;
- чисельності туристів, які виїжджають з України.

1.3 Побудувати графіки:

- темпів приросту чисельності туристів;
- чисельності туристів (емпіричну і теоретичну лінії).

1.4 Проаналізувати стан і динаміку чисельності туристів України та країни порівняння. Зробити порівняльний аналіз даних.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи.

Зміст показників стану і динаміки туристів наведено у таких джерелах:

1. Статистика /За ред. Р. Фецура: Львів, “Інтелект-Захід”, 2003.—576 с.
2. Про затвердження методологічних положень щодо організації статистичного спостереження за змінами цін (тарифів) на споживчі товари (послуги) і розрахунку індексу споживчих цін, Наказ Держкомстату України.

2.2 Вхідні дані для розрахунків містяться на офіційному сайті Держкомстату України (www.ukrstat.gov.ua).

2.3 Побудову графіків та трендових моделей здійснюють з допомогою програмних засобів Excel або Statistica.

2.4 Усі коефіцієнти розраховують з точністю до третього десяткового знаку. Якщо показник виражений у відсотках чи проміле – до першого десяткового знаку.

2.5 Розрахунки статистичних показників виконують у табличній формі з наведенням проміжних результатів. Для порівняльного аналізу використовують табличне представлення даних.

Лабораторна робота № 7 **“Аналізування наданих туристичних послуг”**

1. Завдання на виконання

1.1 За даними про обсяги реалізованої промислової продукції за періоди 2004-2011 рр. розрахувати такі показники:

- середній абсолютний приріст обсягу туристичних послуг за вказаний період часу;
- показники структури за видами туристичних послуг (сімейний, сільській, зелений, лікувально-оздоровчий тощо);
- частку лікувально-оздоровчого туризму;
- середньорічні темпи зміни і приросту обсягів наданих туристичних послуг і послуг лікувально-оздоровчого туризму;
- питому вагу туристичних послуг і послуг лікувально-оздоровчого туризму ВВП.

1.2 З урахуванням статистичних даних за період (t-8; t) років побудувати економетричні моделі для таких показників:

- трендову модель обсягу наданих туристичних послуг;
- трендову модель обсягу наданих туристичних послуг у сфері лікувально-оздоровчого туризму;
- з урахуванням індексів цін визначити фізичні обсяги наданих туристичних послуг (за індексним методом).

1.3 Побудувати графіки:

- структури обсягів наданих туристичних послуг за перший і останній роки;
- індексів обсягу туристичних послуг та індексів фізичного обсягу.

1.4 Проаналізувати стан і динаміку наданих туристичних послуг України та країни порівняння. Зробити порівняльний аналіз даних.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи

2.1 Зміст показників наданих туристичних послуг наведено у таких джерелах:

1. Статистика /За ред. Р. Фецура: Львів, “Інтелект-Захід”, 2003.—576 с.;
2. Методологічні положення розрахунку інтегрального індексу виробництва, Наказ Держкомстату України від 02.08.2005 р. №224;
3. Методологічні положення розрахунку індексів за первісною (переоціненою) вартістю, Наказ Держкомстату України від 14.01.2005 р. №16;

2.2 Вхідні дані для розрахунків показників і побудови моделей містяться на офіційному сайті Держкомстату України (www.ukrstat.gov.ua).

2.3 Побудову графіків та економетричних моделей здійснюють з допомогою програмних засобів Excel або Statistica.

2.4 Усі відносні показники розраховують з точністю до четвертого десяткового знаку і вимірюються у тих величинах, які обумовлені Методологічними положеннями.

2.5 Розрахунок статистичних показників виконують у табличній формі з наведенням проміжних результатів. Для порівняльного аналізу використовують табличне представлення даних.

Лабораторна робота № 8

“ Аналізування доходів від міжнародної туристичної діяльності ”

1. Завдання на виконання

1.1 За даними про стан туристичного ринку за періоди 2008-2015 рр. розрахувати такі показники:

- розрахувати показники статті платіжного балансу «Послуги приватним особам і послуги у сфері культури та відпочинку» двох країн за відповідний період;
- динаміку показників вищенаведеної статті для України та країни порівняння;
- розрахувати баланс за вищенаведеною статтею для України та країни порівняння;
- суми валютних надходжень від в'їзного туризму;
- середні доходи на одного туриста;
- динаміку середніх доходів на одного туриста.

1.2 З урахуванням статистичних даних за період (t-8; t) років. побудувати економетричні моделі для таких показників:

- побудувати трендову модель динаміки статті платіжного балансу «Послуги приватним особам і послуги у сфері культури та відпочинку»;
- побудувати трендову модель балансу статті платіжного балансу «Послуги приватним особам і послуги у сфері культури та відпочинку»;
- побудувати трендову модель динаміки середніх доходів на одного туриста.

1.3 Побудувати графіки:

- зміни статті платіжного балансу «Послуги приватним особам і послуги у сфері культури та відпочинку»;
- зміни середніх доходів на одного туриста.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи

2.1 Зміст показників туристичних доходів наведено у таких джерелах:

1. Статистика / За ред. Р. Фещура: Львів, “Інтелект-Захід”, 2003.—576 с.;
2. Платіжний баланс України.

2.2 Вхідні дані для розрахунків показників і побудови моделей містяться на офіційному сайті Держкомстату України (www.ukrstat.gov.ua).

2.3 Побудову графіків та економетричних моделей здійснюють з допомогою програмних засобів Excel або Statistica.

2.4 Розрахунок статистичних показників виконують у табличній формі з наведенням проміжних результатів. Для порівняльного аналізу використовують табличне представлення даних.

Лабораторна робота № 9, 10 “ Аналізування туристичних витрат”

1. Завдання на виконання

1.1 За даними про стан туристичного ринку за періоди 2004-2011 рр. розрахувати такі показники:

- розрахувати показники туристичних витрат двох країн за відповідний період;
- динаміку показників туристичних витрат для України та країни порівняння;
- середні витрати на одного туриста;
- динаміку середніх витрат на одного туриста.

1.2 З урахуванням статистичних даних за період (t-8; t) років. побудувати економетричні моделі для таких показників:

- побудувати трендову модель динаміки туристичних витрат;
- побудувати трендову модель витрат на одного туриста.

- 1.3 Побудувати графіки:
- зміни туристичних витрат;
  - зміни середніх витрат на одного туриста.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи

2.1 Зміст показників туристичних витрат наведено у таких джерелах:

1. Статистика / За ред. Р. Фещура: Львів, "Інтелект-Захід", 2003.—576 с.;
2. Платіжний баланс України.

2.2 Вхідні дані для розрахунків показників і побудови моделей містяться на офіційному сайті Держкомстату України (www.ukrstat.gov.ua).

2.3 Побудову графіків та економетричних моделей здійснюють з допомогою програмних засобів Excel або Statistica.

2.4 Розрахунок статистичних показників виконують у табличній формі з наведенням проміжних результатів. Для порівняльного аналізу використовують табличне представлення даних.

Лабораторна робота № 11, 12 «Розроблення екскурсійного обслуговування міжнародного туру»

1. Завдання на виконання

Сьогодні ми поговоримо про дуже важливу річ технологію створення нової екскурсії. Технологія - в перекладі з грецького означає сукупність прийомів і способів одержання, обробки матеріалів у різних галузях. Інакше кажучи, це опис виробничих процесів, інструкції щодо їх виконання, технологічні карти тощо. В основі технологічного процесу створення екскурсії лежить екскурсійна методика, яка тотожна системі прийомів навчання та виховання. Також, як і в педагогіці, для неї головне - зміст. Міждержавним стандартом ГОСТ 28681.1.-95. "Туристично-екскурсійне обслуговування. Туристичні послуги. Загальні вимоги", що є діючим на даний момент, пунктом 5.8.3 визначено, що проектування послуги "екскурсія" передбачає визначення;

- тематичної спрямованості;
- об'єктів показу;
- тривалості екскурсії;
- обсягу інформації;
- форми пересування за маршрутом екскурсії;
- результатів соціологічного вивчення пропозицій екскурсантів щодо умов обслуговування.

Виходячи з цих вимог, кожен екскурсовод повинен дбати про науковість, наочність та глибину змісту екскурсії.

Екскурсійний технологічний процес складається з двох основних розділів - підготовки екскурсії та її проведення. Технологія створення нової екскурсії досить складний процес. Він складається з 15 етапів. Вони групуються у два основних комплекси заходів: розробку самої екскурсії та підготовку її проведення. Та ми зупинимося на трьох головних.

1. Підготовча робота визначення теми, мети, завдання екскурсії, добір та вивчення матеріалів по темі, першовитоків, монографій, знайомство з музейними документами, відбір, вивчення та дослідження екскурсійних об'єктів. Під час підготовчої роботи фахівці радять створити додаткову технологічну документацію - картки (паспорти) екскурсійного об'єкту, куди потрібно занести дані про нього, тобто найменування, місцезнаходження, джерела відомостей, стан, на кого покладено охорону і таке інше. До картки додається фото, що відтворює його сучасний та минулий вигляд. Наявність такої картки допоможе в розробці нових маршрутів та урізноманітненні пам'ятника у різних екскурсіях

2. Створення екскурсії - це розробка її основної та допоміжної технологічної документації: маршрута, технологічної карти, контрольного тексту, "портфеля екскурсовода", карток (паспортів) екскурсійних об'єктів, бібліографічного списку літератури тощо.

Після завершення підготовчої роботи настає другий етап - створення самої екскурсії, її технологічної документації, яка затверджена ГОСТ 28681.1.-95 "Туристично-екскурсійне обслуговування. Проектування туристичних послуг", де зазначено, що результатом проектування послуги "екскурсія" є наступні технологічні документи:

3.11. технологічна карта екскурсії (додаток Є до стандарту);

3.13. контрольний текст екскурсії;

3.14. матеріали "портфеля екскурсовода";

• схема траси маршруту транспортної екскурсії (додаток Ж до стандарту).

Технологічна документація, яка не зазначена Державним стандартом, але використовується при роботі над екскурсією, вважається додатковою чи допоміжною: картки (паспорти) екскурсійних об'єктів, бібліографія, рецензія фахівця, додаткові матеріали по темі, реферати, довідки, таблиці, цифрові матеріали, копії документів, цитати з літературних творів тощо.

Після завершення добору, вивчення та дослідження екскурсійних об'єктів слід приступати до складання маршруту екскурсії.

Міждержавним стандартом не розмежовуються туристичний та екскурсійний маршрути. В екскурсії це переміщення екскурсантів від одного об'єкту до іншого. Маршрут знаходить ся в прямій залежності від теми екскурсії та об'єкту показу. До кожного екскурсійного маршруту ставляться дві головні вимоги: він повинен забезпечувати цілісність та логічну послідовність викладення матеріалу, а також мати зорову основу для розкриття теми. Існує три принципи побудови маршруту: хронологічний, тематичний та комплексний (хронологічно-тематичний). На практиці важко виконати хронологічний принцип маршруту через розкиданість об'єктів по місту. Але прагнути цього слід. Прикладом хронологічної побудови можуть бути літературні, художньо-біографічні екскурсії про життя і творчість видатних людей. За тематичним принципом будуються тематичні

оглядові екскурсії, наприклад. "Літературна Одеса 20-х років". Усі ж оглядові екскурсії будуються в основному за тематико-хронологічним принципом.

Екскурсійний маршрут повинен бути складений компактно. Бажано, щоб переїзд від одного об'єкта до іншого не займав більше ніж 10-15 хвилин. У піших екскурсіях інтервали між об'єктами повинні бути незначними, щоб не порушувати сприйняття матеріалу.

Після розробки маршруту необхідно здійснити його об'їзд чи обхід. При цьому уточнити трасу руху, місцезнаходження об'єктів на вулицях та площах, під'їзд до них та місць парковок. Під час об'їзду слід провести хронометраж часу переїзду (переходу) від об'єкта до об'єкта, визначається кілометраж для підведення точних розрахунків часу екскурсії. Слід передбачити резерв часу (10-15 хвилин), оскільки можливі затримки на дорогах.

Дайте характеристику поняття «екскурсія».. Назвіть функції екскурсії.

2. Охарактеризуйте основні особливості екскурсійного методу.
3. Зіставте різні типи екскурсійних груп та учасників екскурсій і знайдіть відмінності у роботі з ними.
4. Визначить види екскурсій за змістом, місцем проведення, засобом пересування, формою проведення.
- 5 Назвіть етапи розробки нової екскурсії.
6. Складіть план створення екскурсії, запропонуйте тему, мету, ідею та завдання екскурсії.
7. Наведіть приклади прийомів показу, розповіді, руху.
8. Охарактеризуйте музеї різних профілів і як приклад назвіть музеї, які доводилося відвідати.
9. Що міститься в «портфелі екскурсовода»?
10. Розкрийте методику проведення екскурсій та наведіть конкретні приклади використання певних прийомів.
11. Чим відрізняється техніка проведення екскурсії від методики? Наведіть конкретні приклади використання техніки.
12. У чому полягає майстерність екскурсовода?
13. Якими прийомами активізації пізнавальної діяльності може користуватись екскурсовод під час екскурсії?

Лабораторна робота № 13

«Формування ціни на міжнародний туристичний продукт»

1.Завдання на виконання

Виробництво міжнародного туристського продукту й надання туристської послуги вимагає певних трудових і матеріальних витрат. Ці витрати являють собою витрати виробництва туроператора – економічну категорію, що відбиває витрати живої й

упредметненої праці на виробництво й реалізацію туристського продукту (послуги) і виражені в грошовій формі.

Витрати виробництва являють собою суспільно необхідні витрати праці, що забезпечують виконання туроператором своїх функцій.

Витрати включають усі витрати на виробництво й реалізацію туристського продукту. Частина з них становить собівартість.

Собівартість продукції (робіт, послуг) – це виражена в грошовій формі сума витрат на використовувані в процесі виробництва природні ресурси, сировину, матеріали, паливо, енергію, основні фонди, нематеріальні активи, трудові ресурси, а також інших витрат на її виробництво й реалізацію.

Планування собівартості турпродукту здійснюється організацією самостійно на підставі передбачуваної кон'юнктури ринку турпродуктов, договорів, укладених з постачальниками окремих послуг, з яких формуються тури, а також з обліком інших витрат, що піддаються плануванню.

Метою планування собівартості туристського продукту є визначення рівня прибутку й, як наслідок, можливостей виробничого й соціального розвитку організації.

У собівартість турпродукту включаються витрати, безпосередньо пов'язані з його виробництвом, просуванням і продажем. Витрати туроператора стосовно виробничого процесу підрозділяються на виробничі, тобто пов'язані з виробництвом туристського продукту, і комерційні, до яких ставляться витрати, пов'язані із просуванням і продажем туристського продукту.

Виробничі витрати залежно від способу включення їх у собівартість туристського продукту підрозділяються на прямі й непрямі (накладні).

Під прямими (змінними) розуміються витрати, пов'язані з виробництвом турпродукту, які можна прямо й безпосередньо включати в собівартість відповідного об'єкта калькулювання. Змінні витрати залежать від обсягу випуску.

Під непрямими (постійні) розуміються витрати, пов'язані з організацією й керування виробництвом туристського продукту, що ставляться до діяльності туроператора в цілому, які включаються в собівартість відповідного об'єкта калькулювання за допомогою спеціальних методів. Звичайно до собівартості додають 5-10% від загальної вартості.

Постійні – це витрати, розмір яких не залежить від звичайних коливань обсягу випуску й, відповідно, виторгу від обороту. Наприклад, підприємцеві немає необхідності перераховувати щомісяця розмір орендної плати, відсотків за кредит, плати за опалення, окладів менеджерам і т.п., якщо не відбувається особливих, великомасштабних змін у виробництві й організації обслуговування.

Сума постійних і змінних витрат утворює загальні, або сукупні, витрати, які й визначають собівартість туристського продукту.

Усі витрати, що утворюють собівартість туристського продукту, доцільно групувати відповідно до їхнього економічного змісту по наступних елементах:

1. матеріальні витрати (за винятком вартості поворотних відходів);
2. витрати на оплату праці;
3. відрахування на соціальні потреби;
4. амортизація основних фондів;
5. інші витрати.

Угрупування витрат за економічними елементами дозволяє визначити, що саме витрачене на виробництво туристського продукту й у якій формі.

1. Які функції ціни ви знаєте?

2. Що таке політика цін? Які принципи по ціноутворенню виділяються виходячи з неї? Які фактори впливають на політику цін?

3. Яким чином ціна впливає на обсяги продажів міжнародного турпродукту?

4. Назвіть особливості ціноутворення в міжнародному туроперейтингу?

5. Які методи ціноутворення використовуються в міжнародному туроперейтингу?

6. Із чого складається собівартість міжнародного туристичного туру?

7. Які умови й форми обслуговування пропонують туристам підприємства харчування?

8. Що таке інші витрати при формуванні собівартості міжнародного турпродукту?

9. Що відносять до складу матеріальних витрат при формуванні собівартості міжнародного туристичного туру?

10. Що має на увазі під собою метод надбавок і метод доходу на капітал при формуванні ціни міжнародного туристичного туру?

Розрахувати вартість міжнародного туристичного продукту у відповідності до прикладу, наведеного в табл.

Приклад розрахунку собівартості туру на 1 особу наведено в табл.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи.

Таблиця

Розрахунок собівартості міжнародного туру на одну особу

Витрати	Терміни і варіанти розміщення								
	25 квітня - 25 червня			26 червня - 15 липня 1 вересня - 30 вересня			16 липня - 31 серпня		
	DBL	SGL	DBL + + EXB	DBL	SGL	DBL + + EXB	DBL	SGL	DBL + + EXB
Авіаквитки	160	160	160	160	160	160	160	160	160
Страховка	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Трансферт	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Проживання, харчування	270	350	222	330	430	267	450	600	357
Екскурсії:									
Оглядова екскурсія по Анталії	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Екскурсія на яхті з Кемера (включений обід)	30	30	30	30	30	30	30	30	30
РАЗОМ	499	579	451	559	659	496	679	829	586
Витрати на керівника груп (без	49-25	49-25	49-25	54-25	54-25	54-25	65-25	65-25	65-25

Витрати	Терміни і варіанти розміщення								
	25 квітня - 25 червня			26 червня - 15 липня 1 вересня - 30 вересня			16 липня - 31 серпня		
	DBL	SGL	DBL + EXB	DBL	SGL	DBL + EXB	DBL	SGL	DBL + EXB
пільг на проживання - з пільгою)									
Комісія турагентам	35	35	35	35	35	35	35	35	35
Собівартість туру (без пільг на проживання керівника групи - з пільгою)	583-559	663-639	535-511	648-619	748-719	585-556	779-739	929-889	686-646

Лабораторна робота № 14 «Проектування міжнародного туристичного туру»

1. Завдання на виконання

Навести деталізацію технологічного процесу створення міжнародного туристичного продукту у відповідності до прикладу, наведеного в таблиці.

2. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи

1. Назвіть основні складові технології проектування міжнародного туру
2. Етапи проектування тур продукту
3. Етапи організування тур продукту
4. В чому відмінність туристичної подорожі, походу та екскурсії?
5. Обов'язкові та рекомендовані вимоги, яким повинен відповідати туристичний продукт
6. Ієрархізація туристичних маршрутів
7. Собівартість, ціна «нетто» та «брутто» туристичного продукту
8. Інструменти просування міжнародного туру
9. Сутність та призначення туристичного депозиту
10. Сутність та призначення роумінг-листа
11. Опишіть технологію організації туристичної подорожі.
12. Охарактеризуйте сутність та складові поняття «туристичний маркетинг».
13. Назвіть вимоги щодо організації надання туристичних послуг різних видів.
14. Що означає вираз «маркетингова цінова стратегія»? Поясніть, про які стратегії йдеться.
15. Як складається калькуляція (кошторис) туру?
16. Як здійснюється бронювання туристичних послуг.

Деталізація технологічного процесу створення міжнародного туристичного туру

№ з/п	Етапи	Заходи	Відповідальні особи	Терміни виконання
1.	Проведення маркетингових досліджень	Визначення зовнішнього ринку, маршруту, формування вербальної моделі міжнародного туру	Дирекція, менеджери	Вересень – жовтень, 2013 р.
2.	Пошук партнерів і постачальників послуг, узгодження умов співробітництва, цін	Відвідування виставок, вивчення електронних та друкованих пропозицій, проведення польових та кабінетних досліджень, ведення переговорів	Дирекція, менеджери	Жовтень, 2013 р. – лютий, 2014 р.
3.	Укладання угод з партнерами та постачальниками послуг	Підготовка та підписання угод	Дирекція, менеджери	Березень, 2014 р.
4.	Інформаційне забезпечення туру	Складання програми перебування, кошторису, технологічної карти маршруту	Менеджер	Квітень, 2014 р.
5.	Просування туру	Створення та видача каталогів, проведення рекламної кампанії	Відділ маркетингу	Травень – червень, 2014 р.
6.	Бронювання тур послуг	Обмін інформацією про хід продажу, резервування місць у готелях, квитків, проведення розрахунків	Менеджер, бухгалтерія	Червень, серпень, 2014 р.
7.	Реалізація туру	Продаж турів, укладення договорів з клієнтами (оформлення ваучерів)	Відділ реалізації, бухгалтерія	Напередодні виїздів
8.	Підготовка документів на виїзд	Підготовка списків туристів, оформлення віз, страхових полісів, програм перебування, інформаційних листів	Менеджери	Протягом сезону
9.	Здійснення подорожі	Організація обслуговування туристів на маршруті	Керівники груп, представники фірм	Протягом сезону
10.	Контролювання якості	Контроль на маршруті, збір відгуків	Керівники груп, представники фірм, менеджери	По закінченню подорожі
11.	Складання звіті	Оформлення та подання звітної документації	Керівники груп, представники фірм, менеджери	

Вимоги до змістовного наповнення звіту про виконання лабораторної роботи

Структура звіту

Кожен звіт про виконання ЛР складається з наступних структурних частин:

- Титульна сторінка.
- Зміст.
- Вступ.
- Основна частина.
- Висновки та практична значущість.
- Перелік використаних джерел.
- Додатки (за необхідністю).

Вимоги до змісту основних структурних частин роботи наведено нижче. З метою більш детального розуміння поставлених завдань в кінці методичних вказівок наведено ряд рекомендованих літературних джерел, нормативно-правових актів та електронних ресурсів.

Зміст. У змісті роботи вказують назви та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки). Зміст повинен містити усі заголовки, які є в роботі, починаючи зі вступу і закінчуючи списком використаної літератури та додатками (якщо такі є).

Вступ. У вступі обов'язковою є наявність таких структурних елементів як мета, порядок виконання, технічні засоби та програмне забезпечення. Обсяг – 1 стр.

Основна частина. Основну частину звіту ЛР присвячено опису етапів виконання роботи відповідно до вказаних у вступі завдань). Опис відповідних етапів ЛР формується за допомогою проміжних табличних форм засобами функції «Print Screen» та друку спеціальних звітів засобами КСА (якщо це передбачено певною ЛР).

Основна частина кожної ЛР закінчується аналізуванням нормативно-правової бази. У цьому розділі виконують аналіз законів, постанов, інструкцій, указів та інших розпорядчих документів за досліджуваною проблемою (які доцільно було б вивчити при виконанні даної ЛР). Розкривається розуміння цієї бази, необхідність, доцільність окремих документів, проблеми їх застосування. Мінімальна кількість джерел, які необхідно дослідити – 5 шт. з вказівкою дати останньої редакції. Це завдання ЛР необхідно закінчувати оформленням таблиці за формою наведеною в табл.1.

Аналізування нормативно-правової бази за Лабораторною роботою № _____

№ з/п	Найменування*	Суть **	Яких питань ЛР стосується***
1.			
...	...	...	

Примітки:

* із вказанням дати останньої редакції;

** питання, що регламентує;

*** яким чином може бути застосований під час виконання даної ЛР.

Висновки та практична значущість. У висновках подається перелік пропозицій і рекомендацій, а також міркування автора роботи щодо можливої практичної їхньої реалізації та передбачувані результати. Пропозиції і рекомендації повинні базуватись на економічному обґрунтуванні. Розділ «Висновки та практична значущість» повинен містити три обов'язкові складові (4 абзаци):

1) характеристика основних розділів (підрозділів) роботи та отриманих результатів;

2) характеристика навичок студента, яких він набув в результаті виконання ЛР;

3) опис можливих проблем, які виникли, під час виконання ЛР;

4) характеристика прикладного аспекту можливого використання результатів ЛР в подальшій діяльності в сфері міжнародного маркетингу.

Додатки. Додатки формуються, якщо у роботі є така необхідність. До них включають допоміжний матеріал, який потрібний для повнішого сприйняття виконаної роботи таблиці допоміжних цифрових даних, протоколи і акти впроваджень, випробувань, проміжні розрахунки, інструкції, методики, описання алгоритмів, ілюстрації допоміжного характеру тощо.

Перелік використаних джерел. У списку використаної літератури наводять всі використані офіційно-розпорядчі документи, літературні джерела вітчизняних і зарубіжних видань, адреси електронних джерел і веб-порталів. Посилання на певну публікацію у тексті оформляють, наводячи в дужках номер джерела у списку літератури і конкретні сторінки. На всі літературні та нормативно-правові джерела ЛР повинні бути зроблені посилання в тексті роботи. Під час посилання на нормативно-правовий акт доцільно в дужках вказати останню дату його редакції з метою підтвердження чинності на момент виконання ЛР.

Оформлення звіту

Кожна лабораторна робота оформляється з дотриманням наступних вимог: формат паперу А4 – 210x297 мм; поля ліворуч – 20 мм; поля зверху, знизу, праворуч — по 15мм.; шрифт – Times New Roman (шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору, щільність тексту має бути однаковою); розмір шрифту (кегель) – 12 pt.; міжрядковий інтервал – 1,15; вирівнювання тексту – по ширині (переноси слів не допускаються, між словами допускається тільки один пробіл); відступ першого рядка (тобто абзац) – 10 мм.; нумерація сторінок – внизу по центру.

Не ставиться, проте зберігається наскрізна нумерація на титульній сторінці та змісті; кожна нова сторінка має бути заповнена текстом не менш ніж на 60%.

Титульну сторінку оформляють згідно з Додатком А. Вихідні данні відповідно до отриманого варіанту відображають на бланку завдання (Додаток Б).

Усі ілюстрації, схеми, графіки, діаграми і таблиці повинні бути вставлені в тексті строго в межах зазначених вище розмірів сторінки; таблиці повинні бути компактними, мати назву, а їх шапка повинна точно відповідати змісту граф.

Заголовки структурних частин роботи «ВСТУП», «ОСНОВНА ЧАСТИНА», «ВИСНОВКИ ТА ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ», «ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Кожну структурну частину треба починати з нової сторінки.

Текст розділів може складатись з підрозділів. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапки в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовки містять пункти, то заголовки цих пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядку у підбір до тексту. У кінці заголовка, надрукованого у підбір до тексту, ставлять крапку. Підрозділи нумерують у межах розділу. Номер підрозділу складається із номера розділу та свого порядкового номера, розділених крапкою. У кінці такою ставлять крапку, наприклад «3.3.» (третій підрозділ третього розділу).

Таблиці у роботі нумеруються наскрізно. У правому верхньому куті пишуть слово «Таблиця» із зазначення її номера в наступному рядку вказують назву таблиці. При посиланні на таблицю вказують її повний номер, а слово «Таблиця» пишуть у скороченому вигляді, наприклад «(табл.6)». Перед словом «Таблиця» і після нього рядок не пропускається, після номера таблиці та її назви крапка не ставиться; після таблиці пропускається один рядок; назва таблиці вирівнюється по середині; у випадку розриву таблиці та її переносу на нову сторінку необхідно на новій сторінці замість назви таблиці позначити: «Продовження Табл. (номер відповідної таблиці)» та перенести нумерацію назв стовбців. В таблицях допускається використання розміру шрифту (кегель) – 11 pt.

Ілюстрації (фотографії, схеми, креслення, графіки тощо) називаються рисунками, які нумеруються наскрізно арабськими цифрами. Назви ілюстрацій (рисуноків) друкуються відразу під ілюстрацією (рисунок), вирівнювання по центру без пропуску рядка; після назви ілюстрації пропускається один рядок,

крапка не ставиться; назва ілюстрації позначається словом «Рисунок». При посиланні на рисунок перший раз необхідно вписувати його повний номер, наприклад, «(рис.3)». Подальші посилання на рисунки виконуються разом із скороченим словом «дивись», наприклад «(див.рис.9)».

Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумерують наскрізно. Номер формули пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад (1). Пояснення позначень символів чи числових коефіцієнтів наводиться безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій вони подані у формулі. Це пояснення подається з нового рядка, починаючи зі слова «де», двокрапка після якого не ставиться. Всі розрахунки в роботі повинні мати одиниці виміру та однакове заокруглення до двох знаків після коми, наприклад «1,75». Розмірність одного і того самого параметра у межах роботи має бути однаковою. Рівняння і формули виділяються з тексту вільними рядками (вище і нижче).

Обов'язковими в роботі є посилання на використані літературні та періодичні джерела, нормативно – правову базу, офіційні Інтернет - портали. Перелік використаних джерел оформлюється аналогічно списку рекомендованих джерел даних методичних вказівок в алфавітному порядку або в порядку посилань на них в роботі. При посиланні на нормативно – правовий акт необхідно перевірити та вказати дату його останньої редакції, підтверджуючи тим самим його чинність. При посиланні на Інтернет – джерело необхідно в переліку використаних джерел вказати повну адресу та дати офіційну назву (зміст) Інтернет порталу. Посилання у тексті роботи на джерела необхідно зазначати порядковим номером їх у списку літератури, виділивши двома квадратними дужками, наприклад: [1] або [7, с. 23-27] або [3, с. 43-45; 5, с. 268]. Інформація про видання (монографії, підручники, довідники тощо) має включати: прізвище та ініціали автора, назву книги, місце видання, видавництво і рік видання, обсяг у сторінках.

Прізвище автора подають у називному відмінку. Якщо є два, три чи чотири автори, то їх прізвища з ініціалами подають у тій послідовності, у якій вони надруковані у книзі; перед прізвищем наступного автора ставлять кому. За наявності більше чотирьох авторів, вказують прізвища з ініціалами тільки перших трьох, а далі пишуть слова «та інші». Назву місця видання необхідно подати повністю у називному відмінку; скорочують лише назву міст Київ (К.) та Москва (М.).

Дані про статтю із періодичного видання мають містити в собі: прізвище та ініціали автора, заголовок статті, назву видання (журналу), назву серії (якщо така є), рік випуску, номер видання (журналу), сторінки, на яких розміщена стаття. Заголовок статті подають у тому вигляді, як вказано у періодичному виданні. Назву серії пишуть після скороченого слова «сер». Номери сторінок, на яких розміщена стаття, розділяють рискою, наприклад «с.33-39». Приклад оформлення списку використаної літератури наведено в додатку В. Важливим є коректне відображення всіх знаків пунктуації та табуляція під час опису використаних джерел.

ДОДАТКИ

Додаток А

Перелік країн порівняння (КП)

1. Австралія	22. Румунія
2. Австрія	23. Угорщина
3. Бельгія	24. Фінляндія
4. Білорусь	25. Франція
5. Болгарія	26. Швеція
6. Данія	27. Японія
7. Єгипет	28. Іспанія
8. Італія	29. Аргентина
9. Індія	30. Чилі
10. Канада	31. Мексика
11. Китай	32. Південна Корея
12. Португалія	33. Бразилія
13. Нідерланди	34. Естонія
14. Німеччина	35. Словаччина
15. Норвегія	36. Хорватія
16. Польща	37. Чеська республіка
17. Російська Федерація	38. Швейцарія
18. Сполучене Королівство (Великобританія)	39. Ізраїль
19. США	40. Індонезія
20. Греція	41. Казахстан
21. Туреччина	

Перелік теоретичних питань

№ питання	Назва теми
1.	Міжнародні статистичні організації, їх роль у глобальній статистичній системі
2.	Міжнародні статистичні класифікатори, види класифікаторів, особливості розроблення
3.	Статистика України в системі міжнародної статистики. Закон України про статистику
4.	Демографічна статистика – показники відтворення і руху населення
5.	Демографічна статистика – показники чисельності і структури населення
6.	Міжнародна статистика праці – показники структури і динаміки населення за ознакою економічної активності. Рівень зайнятості та безробіття
7.	Міжнародна статистика життєвого рівня населення. Групи показників оцінювання життєвого рівня населення
8.	Міжнародна статистика національного багатства, структури і обсягу національного майна, показники оцінки природних ресурсів
9.	Індекс рівня життя населення
10.	Система національного рахівництва. Основні типи рахунків
11.	Міжнародна статистика виробництва продукції і надання послуг. Показники виробництва продукції та продуктивності праці
12.	Міжнародна статистика аграрного виробництва. Показники виробництва продукції та продуктивності праці
13.	Міжнародна статистика світового фінансового ринку
14.	Статистика Європейського фінансового ринку
15.	Статистика цінних паперів та інвестиційних процесів
16.	Статистика міжнародної торгівлі
17.	Статистика валютного курсу
18.	Статистика платіжного балансу
19.	Міжнародні зіставлення ВВП на базі ПКС валют
20.	Міжнародна класифікація видів діяльності (ISIC - 93)
21.	Стандартна міжнародна торгова класифікація. Гармонізована система опису і кодування товарів
22.	Індекс Джині
23.	Статистичний аналіз інфляції у світовій економіці
24.	Завдання та методи розрахунку макроекономічних показників
25.	Проблеми статистичного обліку і міжнародного зіставлення показників виробництва продукції та надання послуг на макрорівні
26.	Показники світового ринку валют
27.	Індекс Доу-Джонса
28.	Методи обчислення вартості основного капіталу
29.	Індекс людського розвитку
30.	Купівельна спроможність грошової одиниці. Індeksi споживчих цін, фізичного обсягу
31.	Методи міжнародного порівняння цін і тарифів
32.	СНР як система обліку економічних потоків і запасів у відповідних рахунках
33.	Інформаційна база статистики виробництва продукції та надання послуг
34.	Індекс економічної свободи
35.	Система показників зовнішньоекономічної діяльності на макрорівні

Навчально-методичні матеріали

1. Література до теоретичного курсу

1. Моторин Р.М. Міжнародна статистика. - Київ: 2003. - 203 с.
2. Фещур Р.В., Барвінський А.Ф., Кічор В.В., Тимошук М.Р. та інші. Статистика. Бухгалтерський центр «Ажур», 2010.—256 с.
3. Фещур Р.В. Економіко-статистичне моделювання і прогнозування [Кічор В.П., Козик В.В., Воробець С.Й., Селюченко Н.Є.] Навчальний посібник, Львів: Вид-во НУ «ЛП», 2007 - 156 с.
4. Кузьмінський Ю.А. Автоматизація оперативного обліку та контролю міжнародних економічних операцій. - К.: КНЕУ, 2001. - 268 с.
5. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч.посібн. – 6-те вид., стер. - К.: Знання, 2006. – 406с. – (Вища освіта ХХІ століття).
6. Кузьмін О.Є. та ін. Національна економіка: Навч.-метод. посібник / О.Є.Кузьмін, У.І.Когут, І.С.Процик, Г.Л.Вербицька; За заг. ред. О.Є.Кузьміна. - Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 188с.
7. Кузьмін О.Є. Економіка зарубіжних країн: навч.посібник / О.Є.Кузьмін, Л.І.Чернобай, А.О.Босак., М.В.Кізло. - Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 408с.
8. Балашова Р.І. Організація діяльності туристичного підприємства / Р.І. Балашова - К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 184 с.
9. Безрутенко Ю.В. Маркетинг в соціально-культурному сервисе и туризме. / Ю.В. Безрутенко - М.: Дашков и Ко, 2010, - 164 с.
- 10.Божидарнік Т.В. Міжнародний туризм [текст] : навч. посіб. / Т.В. Божидарнік, Н.В. Божидарнік, Л.В. Савош [та ін.]: - К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 312 с.
- 11.Дзюбіна К.О. Особливості ціноутворення в міжнародному туризмі / К.О. Дзюбіна, Г.Г. Льовкін // Стратегія розвитку України: матеріали Всеукраїнської наук. –практ. інтернет-конференції, 15 травня 2015 р. - м. Ірпінь. - С. 26 – 30
- 12.Єрмаченко В.Є. Удосконалення системи збору первинних даних як одне із завдань забезпечення планування стратегічного розвитку туристичної галузі України / В.Є. Єрмаченко, Н.А. Дехтяр, С.В. Знахур // Актуальні проблеми економіки. - № 3 (165). – 2015. – С. 401 - 415
- 13.Ильина Е.Н. Туроперейтинг: продвижение туристского продукта: учебник./ Е.Н. Ильина – М.: Финансы и статистика, 2012. – 176 с: ил.
- 14.Мазаракі А.А. Витратна складова ціни туристичного продукту / А.А. Мазаракі, Н.О. Сагалакова // Актуальні проблеми економіки. - № 7 (169). – 2015. – С. 174 - 180
- 15.Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Ганич: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 661 с.
- 16.Мальська М.П. Туристичне краєзнавство. Європа: навч. посіб / М.П. Мальська, М.З. Гамкало, О.Ю. Бордун. – К.: Центр учбової літератури, 2009 . – 224 с.
- 17.Матюхіна Ю.А. Организация туристской индустрии: учебное пособие/Ю.А.Матюхина. – М.: Альфа-М: ИНФРА-М, 2012. – 285 с.
- 18.Міжнародний туризм: методика і матеріали статистичних досліджень: навч. вид. / Уклад.: О.Д. Король, Т.Д. Скутар. – Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: Рута, 2008. – 64 с.
- 19.Мохова Ю.А., Мохов Г.А. Турфирма: с чего начать, как преуспеть / Ю.А. Мохова, Г.А. Мохов.. – Спб.: Питер, 2012. – 240 с.
- 20.Рутинський М.Й. Зелений туризм / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. – К.: Знання, 2008. – 271 с.
- 21.Смаль І.В. Географія туризму та рекреація: Словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2010. – 2008 с.
- 22.Сухов Р.И. Технологии и организация продаж в туристском агентстве: учебное пособие/Р.И. Сухов – Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ»; Феникс, 2012. – 231 с.

2. Література до практичних (семінарських) занять

1. Босак А.О., Григор'єв О.Ю., Скибінський О.С., Чернобай Л.І. Міжнародна економіка: прикладний аспект: Навч.посібник – 2-е вид., перер. і доп. – Львів: СТ. «Міські інформаційні системи», 2008. – 180с.
2. Фещур Р.В. Статистика: теоретичні положення і методичні підходи до практичних і лабораторних занять [Князик Ю.М., Свірська О.М., Шабан К.С., Заєць В.Р.] Навчальний посібник, Львів: НВКП – ЗРЦП «Інтелект Захід», 2008, 152 с.
3. Лутчин Н.П., Миронюк А.К. Статистика фінансів Навч. Посібник. 2-ге вид., випр.і доп.—Львів:

- “Львів—2000”, 2006.—324 с.
4. Annual Reports: OECD, ICC, IBRD, IMF, IFC, EC та ін.
  5. World Tables. - Wash. DE. World Bank.
  6. Статистичні щорічники України (електронний ресурс).
  7. Закон України «Про туризм» № 324 / 95 – ВР (зі змінами та доповненнями від 11.02.2015 р.). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1282-15>.
  8. Закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-12. - зі змінами та доповненнями від 28.06.2015 р. - [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
  9. Закони України «Про курорти» від 05 жовтня 2000 р. № 2026-III. - зі змінами та доповненнями від 26.04.2014 р. - [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>
  10. Закони України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-8. [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
  11. Бабрицька В.К. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення тер продукту: Навчальний посібник. / В.К. Бабрицька, О.Ю. Малиновська. – К.: Альтерпрес, 2004. – 288 с.
  12. Дзюбіна К.О. Проблеми розвитку міжнародного туризму в умовах євроінтеграції України/ К.О. Дзюбіна // Проблеми формування та реалізації конкурентної політики: Матеріали IV Міжнародної науково – практичної конференції «Проблеми формування та реалізації конкурентної політики». – Львів: «Арт Друк», 2015. – С. 35 – 43
  13. Дзюбіна К.О. Сучасні тенденції розвитку екологічного туризму в Україні / К.О. Дзюбіна, Я.І. Новосельська // Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених, 17–18 квітня 2015 р. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 307 – 309.
  14. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. / В.Ф. Кифяк – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 312 с.
  15. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник. / М.П. Мальська, В.В. Худо, В.І. Цибух. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
  16. Мальська М.П. Планування діяльності туристичних підприємств: Навч. посіб./ М.П. Мальська, О.Ю. Бордун. – К.: Знання, 2005. – 241 с.
  17. Нечаюк Л.І. Готельно – ресторанний бізнес: Менеджмент: Навчальний посібник. / Л.І. Нечаюк, Н.О. Телещ. - К.: Центр Навчальної Літератури, 2003. – 348 с.
  18. Роглев Х.Й. Основи готельного менеджменту: Навч. посіб. / Х.Й. Роглев. – К.: Кондор, 2005. – 408 с.

3. Література до лабораторних занять

1. Фещур Р.В. Економіко-статистичне моделювання і прогнозування [Кічор В.П., Козик В.В., Воробець С.Й., Селюченко Н.С.] Навчальний посібник, Львів: Вид-во НУ «ЛП», 2007 - 156 с.
2. Экономическое моделирование в Microsoft Excel. «Вильямс», 2004.-1024 с.
3. Методологічні положення з статистики www.ukrstat.gov.ua

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МІЖНАРОДНИЙ ТУРОПЕРЕЙТИНГ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Для виконання лабораторних робіт для студентів
спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»
усіх форм навчання

Укладачі

Дзюбіна К.О., ст. викл.
Григор'єв О.Ю.
Льовкін Г.Г.

Редактор – Дзюбіна К.О.
Технічний редактор, комп'ютерне верстання - *Дзюбіна К.О.*

Здано у видавництво 30.08.2015 р. Підписано до друку 31.08.2015 р.
Формат 60x90/16. Папір офсетний. Друк на принтері.
Умовн. друк. арк. 0,94
Замовлення № 100

Наклад 15 прим.
Видавничий центр кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту
Національного університету “Львівська політехніка”

ІНЕМ, Кафедра ЗМД, IV корп., 512 ауд.
Вул. Митрополита Андрія 5, Львів, 79013